

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «БЕЗПЕКА СПОРТУ» – АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗАПЛАТИНСЬКИЙ Василь Миронович¹

Анотація

Стаття присвячена питанню доцільності підготовки фахівців у галузі безпеки спорту. Обґрунтування доцільності підготовки таких фахівців зроблено на основі аналізу небезпек у спорті. Небезпеки у спорті умовно розділено на: небезпеки для спортивних організацій та установ; небезпеки, які виникають при проведенні спортивних заходів; специфічні небезпеки для спортсменів. Аналіз показав, що у галузі спорту наявні загальні небезпеки, які характерні для інших видів економічної діяльності. А також існує цілий ряд специфічних небезпек, які пов'язані з підготовкою спортсменів, проведенням спортивних заходів тощо. Таким чином, запровадження спеціальності з безпеки спорту слід розглядати як виправдану перспективу розвитку спортивної галузі та галузі безпеки. Це дозволить системно підійти до вирішення питання низки ризиків, що супроводжують спортивну діяльність, попередити та знівелювати їх, чи, у крайньому разі, пом'якшити їх вплив. Формування фахівців в галузі безпеки спорту це відповідь на запит сучасного розвитку спорту. Вже сьогодні спортивні організації та установи потребують таких фахівців і їх затребуваність зростатиме з кожним роком

Ключові слова: безпека спорту, спеціальність, спорт, безпека, безпека.

Аннотация

Статья посвящена вопросу целесообразности подготовки специалистов в области безопасности спорта. Обоснование целесообразности подготовки таких специалистов сделано на основе анализа опасностей в спорте. Опасности в спорте условно разделены на опасности для спортивных организаций и учреждений, опасности, которые возникают при проведении спортивных мероприятий и специфические опасности для спортсменов. Анализ показал, что в спорте имеющиеся такие же опасности, как и в других видах экономической деятельности. Кроме этого, существует целый ряд специфических опасностей, связанных с подготовкой спортсменов, проведением спортивных мероприятий и тому подобное. Таким образом, создание специальности в области безопасности спорта следует рассматривать как оправданную перспективу развития спортивной отрасли и сферы безопасности. Наличие специалистов в области безопасности спорта позволит системно подойти к предупреждению ряда рисков, сопровождающих спортивную деятельность или, по крайней мере, смягчению их воздействие. Формирование специалистов в области безопасности спорта это ответ на запрос современного развития спорта. Уже сегодня спортивные организации и учреждения нуждаются в таких специалистах и их востребованность будет расти с каждым годом.

Ключевые слова: безопасность спорта, специальность, спорт, опасность, безопасность.

¹ Vasyl ZAPLATYNSKYI PhD., docent, kand. of sciences; hon. prof., associate professor (docent) of National University of physical education and sport of Ukraine, Kiev, Ukraine; President of Academy of Safety and Bases of Health; The member of Scientific and Methodological Commission of the Methodological Board of the Ministry of Education and Science of Ukraine.

SPECIALTY “SAFETY OF SPORT” – ACTUALITY AND PERSPECTIVES

Annotation

The article is devoted to the expediency of training specialists in the field of safety of sports. The rationale for the training of such specialists is based on an analysis of the dangers in sport. The dangers in sport are conventionally divided into dangers for sports organizations and institutions, the dangers that arise in the conduct of sporting events and the specific dangers for athletes. The analysis showed that in sports there are the same dangers as in other types of economic activity. In addition, there are a number of specific hazards associated with the training of athletes, sports events.. Thus, the creation of a specialty in the field of safety of sports should be viewed as a justified prospect for the development of the sports industry and the security sphere. The presence of specialists in the field of safety of sports will allow us to systematically approach the prevention of a number of risks that accompany sports activities or, at least, mitigate their impact. The formation of specialists in the field of safety of sports is the answer to the demand for modern sports development. Already today sports organizations and institutions need such specialists, and their demand will grow every year.

Key words: safety of sport, specialty, sport, danger, safety.

Вступ

Одним з фундаментальних висновків із постулатів безпеки життєдіяльності є твердження про те, що будь яка діяльність людини є потенційно небезпечною. У низці галузей людської діяльності рівень ризиків порівняно з іншими галузями вищий. Однією з таких галузей є галузь фізичного виховання і спорту. Варто відмітити особливість даної галузі по відношенню до безпеки. У випадку, коли мова йде про фізичну культуру та фізичне виховання рівень ризиків є мінімально можливим, крім того, діяльність у даній сфері направлена на формування, збереження та зміцнення здоров'я людини. Це означає, що дана діяльність створює мінімум ризиків для людини, а номенклатура ризиків відповідає комплексу зовнішніх загроз, які характерні для повсякденної діяльності пересічної особи на даній території у певний час. Проте, розглядаючи спортивну діяльність, зауважимо, що вона пов'язана з численними системними та специфічними ризиками, адже спорт і, особливо, спорт вищих досягнень, це діяльність на межі людських можливостей. Крім того, до спортивних подій прикута увага великої кількості людей, що ставить перед спортсменами та організаторами спортивних подій не тільки задачі по досягненню спортивних результатів, але видовищності та безпеки для спортсменів та глядачів. Сьогоднішній спорт, це не тільки змагання але й великий бізнес якому притамані загальні ризики, як і будь якій бізнес діяльності та специфічні ризики.

Мета написання статті

Це перша з серії статей, в яких розглядаються питання забезпечення безпеки спортивної діяльності. Мета наукових і педагогічних досліджень обґрунтувати або спростувати потребу у підготовці фахівців у галузі безпеки спорту. Висвітлити результати аналізу загальних та специфічних ризиків у галузі спорту для спортсмена, спортивної установи чи організації та діяльності по проведенню масових спортивних заходів. Відтак визначитись з потребою у фахівцях з безпеки спорту, метою їх діяльності у різноманітні спортивних установ та організацій, задачами, які на них покладаються, та відповідно функціональними обов'язками таких фахівців. Назва майбутньої спеціальності «безпека

спорту» є робочою і потребує узгодження фахівців та лінгвістів, адже її переклад повинен адекватно і безпомилково сприйматися в інших мовах.

Виклад основного матеріалу

Виходячи з викладеного у вступі до даної статті ми обмежимося дослідженнями лише в галузі спорту, якій притаманна значно більша кількість небезпек. Безпека у спортивній галузі складається з кількох взаємозалежних аспектів, зокрема, до них належать:

1. Безпека спортсмена.
2. Безпека спортивної організації.
3. Безпека проведення змагань та масових спортивних заходів.

Розглянемо детально кожну з них.

Безпека спортсмена

Безпека спортсмена складається з комплексу небезпек повсякденної діяльності та небезпек пов'язаних із тренуваннями та змаганнями, тобто спортивною діяльністю. Поверхневий погляд не виявить відмінностей у спортсмена та фахівця багатьох інших галузей. Проте, спортивна діяльність накладає свої обмеження і вимоги не тільки на час «роботи» спортсмена - тренування та змагання але й на його повсякденне життя, формуючи специфіку розпорядку дня, харчування, відношення до шкідливих звичок тощо.

Загрози пов'язані з способом життя спортсмена

Основою успіху спортсмена рахується здоровий спосіб життя та збалансоване харчування. Питанням спортивного харчування, присвячено чимало наукових досліджень та ґрунтовних наукових праць. Питання раціонального харчування в спорті розглядають не тільки у контексті того чи іншого виду спорту, але й у зв'язку з віковим формуванням спортсмена. Адже абсолютна більшість спортсменів розпочинають спортивну діяльність ще у дитячому чи юнацькому віці. Норми харчування для різних груп населення існували ще в СРСР у формі нормативних документів [1]. Проводились дослідження та надавались рекомендації щодо вікового харчування спортсменів, наприклад раціонів харчування для училищ олімпійського резерву [2]. Досліджували питання харчування юних спортсменів Рогозкін В.А., Шишина М.М. [3] та інші. Над питанням раціонального спортивного харчування працювати, зокрема, Пшендин А.І.[4], Смольский В.Л. Булатова М.М.[5], Калинин М.І.[6], Смолянский Б.Л., Шибаета Л.С., [7], Циганенко О.І. та ін.[8] Бойчук Ю.Д.[9], Путро Л.М.[10]. Зважаючи на загальну мету підготовки спортсмена – досягнення найкращого результату, який вимагає найефективнішої діяльності всього організму спортсмена було б важко припустити, що спортивне харчування в своїй основі може нести якість небезпеки для організму. Спортивне харчування за своєю структурою повинно бути збалансованим і відповідати віковим та спортивним потребам відповідного спортсмена. Відтак можна констатувати, що харчування не несе специфічних загроз для спортсмена, якщо сам спортсмен не порушить свого раціону.

Друга група небезпек пов'язана з способом життя спортсмена. На перший погляд, небезпек способу життя у спортсменів повинно бути менше ніж у пересічної людини. Це характерно для спортсменів націлених на спортивні досягнення, а не для осіб, які займаються спортом для подальшої участі у незаконних кримінальних формуваннях,

використовувати свою силу та навички як найманці, починаючи з тітушок і закінчуючи військовими найманцями. Таким чином, ми повинні розділити спортсменів на кілька груп щодо ризиків повсякденного життя.

Спортсмени першої групи націлені на найвищі спортивні досягнення. Життя цих спортсменів регламентоване і контролюється та направляється фахівцями – тренерами тощо. Для цієї групи ризики повсякденного життя можуть бути навіть менші ніж для пересічної людини. Другу групу складають спортсмени, що самі організують своє повсякденне життя. Їх режим дня, харчування та інші повсякденні речі залежать передусім від їхніх знань, рекомендацій найближчого оточення та власного бажання слідувати правилам здорового способу життя. Зазвичай ризики повсякденного життя таких спортсменів мало відрізняються від ризиків пересічної людини і залежать від зовнішніх умов та індивідуальних обставин і особливостей характеру.

До третьої групи ризику належать спортсмени, які не особливо зважають на питання здорового способу життя. Неспортивне використання спортивного досвіду та вмінь, вживання допінгів, алкоголю чи наркотичних речовин негативно впливають на здоров'я. Такі спортсмени швидко закінчують спортивну кар'єру. Саме вони становлять групу з найвищим ризиком повсякденного життя. Адже саме їм, в більшості випадків, притаманні психологічні особливості які назагал відомі як схильність до ризику.

Ризики для всіх перерахованих груп спортсменів полягають ще й в тому, що ведуть вони активний спосіб життя і трапляється, що самі наражаються на смертельну небезпеку. Нижче наведено декілька фактів:

У вересні 2014 року на київському автодромі "Чайка" розбився на смерть знаменитий український футболіст Андрій Гусін [11].

29 грудня 2013 року відомий автогонщик Міхаель Шумахер на гірськолижній трасі курорту Мерібель не зважаючи на наявність захисного шолому (який врятував йому життя) зазнав важкої травми голови. Лікування продовжується до сьогоднішнього дня.

В результаті автомобільних аварій загинули: Майкл Хоторн, автогонщик; Ільгізар Мардеев, автогонщик; Микола Хренков, бобслеїст; Майкон Перейра Де Олівейра, футболіст. Для когось з них аварія була фатальною випадковістю, але більшість з спортсменів загинули в ситуаціях підвищеної небезпеки, найчастіше при здійсненні маневрів, зокрема, обгонах [12].

Загрози, пов'язані з тренуваннями та змаганнями

Спортивна діяльність, особливо спорт вищих досягнень пов'язаний з низкою специфічних ризиків притаманних відповідному виду спорту. Питанням спортивного травматизму та здоров'я спортсменів присвячено багато досліджень та наукових праць. Серед авторів слід відмітити Платонова В.Н.[13], Шахліну Л.Г., Футорного С.М.[14]. Статистика спортивного травматизму потребує удосконалення, тому, що дані, які наводять різні автори не збігаються. У більшості випадків, навіть вітчизняні автори користуються закордонною статистикою, рис. 1. [15, 16].

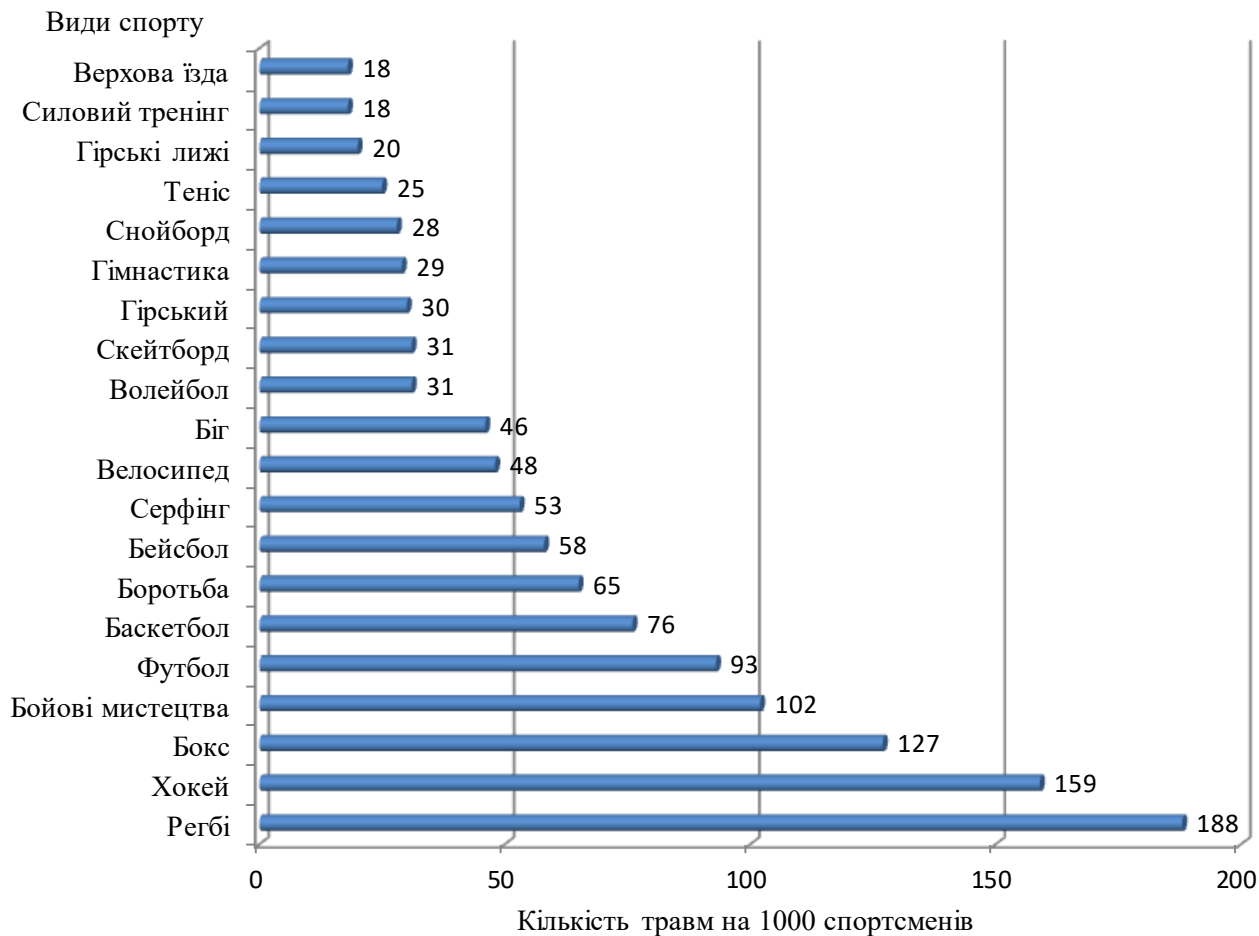

Рис. 1. Кількість травм на кожні 1000 спортсменів у різноманітних видах спорту (American Sports Data Press Release, 2003)

Безпека спортсменів під час тренувань та змагань забезпечується не тільки виконанням правил та удосконаленням обладнання і систем захисту (у відповідних видах спорту). Компенсація ризиків здійснюється через систему страхування спортсменів, зокрема, спортсмени вищих категорій страхуються у відповідності до Порядку та умов обов'язкового державного страхування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 378 [17]. Добровільне страхування спортсменів залежить від групи ризику до якої віднесений той чи інший вид спорту. Страхові компанії, можуть застрахувати спортсмена на певний період або тільки на час змагань, або на час змагань і тренувань, тощо.

Наприклад, страхова компанія "ПЗУ Україна страхування життя" під час розрахунку застосовує особливі тарифи в залежності від виду спорту. Заняття спортом на професійному рівні в компанії ПЗУ поділяють наступним чином: «Sport class A»: легка атлетика, крокет, гольф, гімнастика, плавання (крім підводного плавання), сквош, теніс, стрільба, танці, види спорту, які відносяться до «Sport class D». «Sport class B»: види спорту, які відносяться до «Sport class A», а також баскетбол, велоспорт, ручний м'яч, хокей на траві, кінний спорт (виключаючи кінні перегони), водні види спорту (виключаючи рафтинг), волейбол, фехтування, стрибки у воду, акробатика, в т.ч. циркова.

«Sport class C»: види спорту, які відносяться до «Sport class B», а також бейсбол, футбол, американський футбол, кінні перегони, підводне плавання, рафтинг, регбі, спелеологія, повітряні види спорту, автоспорт, мотоспорт, бойові види спорту, зимові види спорту (крім занять на любительському рівні під час відпочинку), альпінізм, поло, важка атлетика, пожежно-прикладний спорт, фрістайл – акробатика.

У випадку якщо заняття спортом відбувається на любительському рівні, тобто це нерегулярні заняття будь-яким видом спорту, в цьому випадку страхова компанія ПЗУ Україна поділяє види спорту за небезпекою наступним чином: «Sport class D»: керування двоколісними транспортними засобами, перебування у якості пасажира двоколісного транспортного засобу; парашутний спорт, дельтапланеризм, авто- і мотоспорт, будь-які стрибки за допомогою спеціальних засобів (еластичний трос, трамплін тощо), рафтинг, дайвінг, кейв-дайвінг, серфінг, парусний спорт, водні лижи тощо, за виключенням зимових видів спорту; «Sport class E»: перебування, відпочинок на гірськолижних курортах, заняття зимовими видами спорту, а також види спорту, які відносяться до «Sport class A, B, C, D». Випадки вважаються страховими, незалежно від того, чи була сплачена додаткова премія, якщо вони сталися під час занять наступними видами спорту: шахи, шашки, городки, настільний теніс, настільний футбол, гольф, радіоспорт, туристичні подорожі зі спокійним ландшафтом, аквааеробіка, бадмінтон, катання на велосипеді, стрільба в тирі, баскетбол, волейбол, сквош, пінг-понг, плавання, фітнес, йога, танці, стрибки на батуті, крикет, більярд, а також під час катання на конях, верблюдах, слонах [18].

Слід відмітити, що страхування, дає можливість лише фінансово компенсувати витрати на лікування травм, що сталися під час спортивних занять, проте вплив цих травм на здоров'я та подальшу спортивну кар'єру спортсмена може бути значно серйознішим.

Безпека проведення змагань та масових спортивних заходів

Наступний блок небезпек пов'язаний з індивідуальними та груповими загрозами для спортсменів, організаторів та глядачів спортивних заходів. Ці небезпеки можна об'єднати у чотири групи небезпек, які пов'язані з:

- ✓ тероризмом;
- ✓ вандалізмом, протиправними діями та масовим безладом;
- ✓ впливом природних небезпек, зокрема метеорологічних умов;
- ✓ недостатньою підготовленістю та поганим фізичним станом осіб, які приймають участь у масових спортивних заходах.

Загроза тероризму на спортивних змаганнях

Будь-які спортивні змагання привертають увагу великої кількості людей. Така велика увага є «ласим шматком» для терористичних угруповань. І чим вищий ранг спортивних змагань, тим більшу зацікавленість проявляють терористи. Найбільше уваги людей привертають до себе Олімпійські ігри, тому вони постійно перебувають у центрі уваги терористів. Метою терористів є не стільки нанесення максимального збитку, скільки в приверненні до себе уваги громадськості та отриманні можливості широкої реклами. В цьому плані тероризм прагматичний і утилітарний, він визначає конкретні і обмежені за часом і місцем заходи. Проведення терористичних актів під час Олімпійських ігор, за мірками терористів, є високим показником ефективності, важливості і значимості

терористичної діяльності. Найбільш відомі терористичні акти під час Олімпійських ігор відбулись у Мюнхені (ФРН) в 1972 р та Атланті у 1996 році.

Як показує дійсність, теракти можуть проводитися не тільки на спортивних аренах або місцях проживання спортсменів, а й на шляху олімпійського факела. В історії проведення Олімпійських ігор вже були випадки, коли люди, незадоволені тими чи іншими аспектами внутрішньої і зовнішньої політики, перешкоджали олімпійській естафеті. Наприклад, в США в 2000 р., в Італії в 2006 р., події в Лондоні і Парижі, при проходженні естафети олімпійського факела до Пекіна на літні Олімпійські ігри 2008 г. У зв'язку з цим на забезпечення безпеки проведення Олімпіад витрачається все більше і більше коштів. На заходи з безпеки в Атланті було витрачено понад 150 млн. дол., в Солт-Лейк-Сіті (2002 г.) – 310 млн. дол., в Афінах (2004 р.) – 1,5 млрд. дол. [19].

Безпека і витрати на неї стали головним болем організаторів лондонської Олімпіади з першого дня роботи. 6 липня 2005 року було оголошено, що XXX ігри в 2012 році відбудуться в столиці Великобританії. А на наступний день трапився один з найбільших терактів в історії міста. Загибло 52 людини, близько 700 поранено [20].

Слід зазначити, що терористичні акти трапляються не тільки на Олімпійських іграх а й на інших змаганнях. Найбільш відомий теракт відбувся 15 квітня 2013 в Бостоні, США під час фінішу щорічного Бостонського марафону. Два вибухи забрали життя трьох осіб, постраждали 183 особи [21]. Аналітики та журналісти піднімають питання про катастрофічно низьку ефективність антитерористичних заходів. Критиці піддаються не тільки неадекватні витрати фінансових і трудових ресурсів, а й правові наслідки цих заходів. Зокрема Аркадій Смолін [22] пише, що турбота про безпеку громадян призводить до обмеження прав самих громадян в правовому аспекті та впровадженні систем тотального моніторингу і збору інформації які не збираються демонтовувати після закінчення Олімпіади.

Загрози, пов'язані з вандалізмом, масовим безладом та протиправними діями під час спортивних подій

Масовий безлад на стадіонах найчастіше відбувається під час футбольних матчів.

Рис. 2. Протиправні дії фанатів на матчі Шахтар –Динамо у Львові 26.04.2015.

Десять наймасштабніших трагедій включають події 17.09.1967 в Туреччині, 11.05.1985 в Англії, 2.01.1971 в Шотландії, 20.10.1982 в СРСР, 9.05.2001 в Гані. Найбільшою трагедією під час футбольних матчів рахуються події в Лімі [23]. Трагедія на Національному стадіоні в Лімі столиці Перу відбулась 24 травня 1964 року. Масова загибель глядачів футбольного матчу в результаті заворушень і тисняви сталася в кінці матчу між національними збірними Перу і Аргентини в рамках відбіркового турніру до XVIII літніх Олімпійських ігор. Безлад стався як результат дій судді, який спочатку зарахував, а потім скасував гол у ворота збірної Аргентини

на останніх хвилинах матчу. Відмічається, що дії поліції в цій ситуації були непрофесійними. В результаті загинуло 328 і постраждало близько 4000 осіб [24].

Рис. 3. Безлад після закінчення матчу за Кубок України між футбольними клубами “Динамо” (Київ) і “Шахтар” (Донецьк) на НСК “Олімпійський” в Києві.

Marathon помер громадянин 1963 року народження, уродженець тернопільщини. За словами заступниці начальника відділу комунікації ГУНП у Києві чоловікові раптово стало погано і він упав, а медики, які прибули на місце події вже нічим допомогти не могли і лише констатували смерть. Також вона зазначила, що інформацію про інцидент внесено до Журналу єдиного обліку заяв та повідомлень Печерського управління поліції Києва з правовою кваліфікацією “раптова смерть”[27].

Проблема в тому, що до таких змагань допускають майже всіх бажаючих. Дехто з них переоцінює свої сили та резерви організму. Медичні довідки в цьому випадку мало інформативні, адже проведення повного медичного обстеження на можливість участі у разових змаганнях хоч і є теоретично доступним та можливим, але потребує часу, коштів та відповідних фахівців.

Загрози, пов’язані з впливом природних, техногенних та соціальних небезпек

Вплив метеорологічних умов, зокрема різке погіршення погодних умов під час проведення спортивних заходів, які проводяться на відкритих стадіонах і спортивних майданчиках, може створити загрозу безпеці. Відомі випадки смерті спортсменів внаслідок дії природних небезпек. Наприклад, на півночі Італії в понеділок, 16 травня 2016 року, під час "Марафону трьох замків" загинув від удару блискавки 43-річний уродженець міста Віченца – Маріо Пантаналі. Марафон розпочався о 06:30 ранку в гарну погоду, однак близько полудня почався дощ з громом і блискавкою.

Катастрофи та вибухи, соціальні заворушення можуть нести прямі та опосередковані загрози проведенню спортивних заходів та спортсменам. Соціальні та психологічні ризики пов’язані з великими аваріями та катастрофами [28] і притаманні спортсменам так само, як і кожній пересічній людині.

Безпека спортивної організації

Безпека спортивної організації може розглядатися в контексті безпеки пересічного

Неодноразово відбувалися безлади та протиправні дії на матчах між командами Динамо (Київ) та Шахтар (Донецьк), що красномовно продемонстровано на рисунках 2 та 3 [25, 26].

Загрози пов’язані з недостатньою підготовленістю та поганим фізичним станом осіб, які приймають участь у масових спортивних заходах

Цей клас загроз найчастіше пов’язаний з погіршенням здоров’я чи смертю учасників масових спортивних заходів. Наприклад, у 2017 році у Києві під час Wizz Air Kyiv City

підприємства, що надає послуги. До основних напрямів забезпечення безпеки спортивних підприємств відносяться:

- Фінансова безпека;
- Транспортна безпека;
- Охорона будівель і споруд;
- Пожежна безпека;
- Інформаційна безпека та безпека роботи з мас-медіа;
- Безпека персоналу;
- Фізична охорона керівників, ключових працівників та спортсменів;
- Інші напрямки.

Питанням безпеки підприємства присвятили свої праці чимало авторів, зокрема, серед відчизняних авторів слід відмітити таких, як Крутов В.В.[29], Аванесова Н.[30], Заплатинський В.М.[31], Чернявський А.Л.[32].

В Україні та за кордоном діють спеціальні законодавчі та нормативні акти, які регулюють деякі питання безпеки підприємства. Зокрема питання забезпечення конфіденційної інформації в Україні регулюються статтею 21 Закону України «Про інформацію», яка визначає інформацію з обмеженим доступом, якою є конфіденційна, таємна та службова інформація. Положення про комерційну таємницю та переліки відомостей, що становлять комерційну таємницю повинні відповідати постанові КМУ № 611 від 09.08.1993 року «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці».

Особливості забезпечення безпеки у спорті

Особливості забезпечення безпеки у галузі спорту пов'язані із специфікою, яка притаманна цій галузі. В першу чергу це унікальність спортсмена. Унікальність, яка пов'язується з багатьма факторами, починаючи з генетики, виховання та залучення юного спортсмена до відповідного виду спорту, останнє залежить від батьків спортсмена. Великою удачею для майбутнього переможця буде потрапити саме до того тренера, який буде здатний сформувати з обдарованої особистості чемпіона. Тренер спочатку має бути здатним «розгледіти» у юному спортсмені майбутнього чемпіона. Подальше зростання і формування спортсмена залежить не тільки від рівня кваліфікації тренера та його педагогічних компетенцій, але й від технологічних, технічних, психологічних, економічних та інших факторів. Коли говорять про унікальність спортсмена **мають** на увазі не тільки весь комплекс факторів, які дозволили сформувати спортсмена але й те, що неможливо відтворити такого ж спортсмена як редублюканта.

На підготовку спортсмена, а особливо спортсмена вищих досягнень, витрачаються значні фінансові ресурси. Фінансові витрати розпочинаються з відбору спортсменів, що в першу чергу стосується спортсменів вищих досягнень, особливо учасників чемпіонатів світу, олімпіад та, звісно, олімпійських чемпіонів. В різних країнах цей відбір здійснюється по різному. В країнах з великою кількістю населення Китай, колишній СРСР відбирали кращих з мільйонів і тренувальний процес носив екстенсивний характер. В західних розвинутих країнах спортом займаються в першу чергу ті, у кого є фінансові ресурси. Таким чином, відбір і фінансування спортсменів вищих досягнень у різних країнах здійснюється по різному. Фінансові витрати на підготовку спортсменів пов'язують з будівництвом та утриманням спортивних клубів, оплатою роботи тренерів та співробітників, затратами на участь спортсменів у змаганнях різного рівня,

необхідності забезпечення тренувального процесу та виступів необхідним інвентарем, зокрема, спортивним, знаряддям, одягом, сучасною електронікою тощо. В деяких видах спорту витрати на спортивний інвентар та спеціальне обладнання дуже великі, адже потребують унікальних передових технологій. Одними з найзатратніших видів спорту в цьому сенсі рахуються автомобільний та вітрильний спорт.

Підготовка спортсмена рідко обходиться без травм, тому при розрахунку витрат необхідно враховувати медичні витрати та витрати на відновлення [33]. Аналітики оцінюють підготовку одного олімпійського чемпіона у сумі з не менш як шести нулями у доларах.

Підготовка спортсмена високої кваліфікації триває довгі роки. Саме це виокремлює спорт, як економічну галузь с поміж інших галузей економіки, у яких результат очікується значно швидше і ризики під час формування результату значно менші. Високі індивідуальні ризики під час підготовки спортсмена можуть бути пов'язані з найрізноманітнішими аспектами, починаючи від зовнішніх негативних впливів на спортсмена і закінчуючи відсутністю належного фінансування, чи проявами недобросовісної конкурентної боротьби. Спортсмени, які уже зійшли на зірковій п'єдестал залежать від мас-медія та громадської думки, що може бути використано конкурентами для поширення неправдивих відомостей, аж до тимчасової дискредитації спортсмена.

Спеціальність «Безпека спорту»

Наведений вище комплекс ризиків у спортивній галузі сьогодні потребує системного вирішення. Застосування окремих заходів та засобів з безпеки звісно приносить свій позитивний ефект, але подальша конкурентна спортивна боротьба за найвищі досягнення потребує комплексного забезпечення безпеки на усіх етапах формування спортсменів вищих досягнень. Економіка спорту вимагатиме щоразу ефективніших рішень з безпеки.

Не зважаючи на те, що серед фахівців, що оточують спортсмена є фахівці з безпеки, проте аналіз показує, що сьогодні спеціалізованих фахівців в галузі спорту не готують. Така спеціальність відсутня не тільки в Україні але в багатьох країнах (які вдалось проаналізувати) ближнього та дальнього зарубіжжя. Запровадження спеціальності з безпеки спорту слід розглядати як виправдану перспективу розвитку спортивної галузі та галузі безпеки. Адже це дозволить системно підійти до вирішення питання низки ризиків, що супроводжують спортивну діяльність, попередити та знівелювати їх, чи у крайньому разі пом'якшити їх вплив.

Висновки

Розглядаючи питання підготовки фахівців у галузі безпеки спорту, слід зазначити, що питання безпеки у спорті надзвичайно широкі та різнопланові. Тому, для їх вирішення будуть потрібні фахівці з безпеки спорту різних напрямів. Які напрями підготовки таких фахівців обрати, як назвати спеціальність, які спеціалізації запропонувати – це все дискусійні питання, які знайдуть своє вирішення під час обговорень та відповідного аналізу. Зрозуміло одне – формування таких фахівців це не забаганка - це відповідь на запит сучасного розвитку спорту. Вже сьогодні спортивні організації та установи потребують таких фахівців і їх затребуваність зростатиме з кожним роком.

Література

1. Норми фізіологічних потреб харчових речовин і енергії для різних груп населення СРСР. Затверджено МОЗ СРСР 28.05.1991, № 5786.
2. Звіт НДР «Розробка раціонів харчування для училищ олімпійського резерву Санкт-Петербурга». 1997.
3. Рогозкін В.А., Шишина М.М. Харчування юних спортсменів. У кн.: Дитяча спортивна медицина. - М.: Медицина, 1991, с. 395-407.
4. Пшендін А.І. Харчування спортсменів. ГИОРД. СПб. 2002, с. 160.
5. Питание в системе подготовки спортсменов /Под ред. В.Л.Смульского, В.Д.Моногарова, М.М.Булатовой. – К.: Олимпийская литература, 1996. – 223 с.
6. Рациональное питание спортсменов /Калинский М.И., Пшендин А.И. – К.: Здоров'я, 1985. – 128 с.
7. Смолянский Б.Л., Шибаета Л.С. Питание спортсменов. – К.: Здоров'я, 1982. – 56с.
8. Цыганенко, О. И.; Иващенко, С. Н.; Складорова, Н. А. Спортивное питание, современные проблемы и пути их решения. Спортивна медицина, 2015, 1-2: 64-69.
9. Бойчук Ю.Д., Солошенко Є.М., Смоляр В.І. Екологічні проблеми харчування людини. - К.: Око-Плюс, 2002
10. Путро Л.М. Основные методы и средства снижения массы тела спортсменов высокого класса - Спортивна медицина і фізична реабілітація, 2016.
11. Знаменитий динамівець Андрій Гусін розбився на смерть Сайт ТСН Електронний ресурс. Режим доступу: <https://prosport.tsn.ua/sport/znamenitij-dinamivec-andriy-gusin-rozbitvysya-na-smert-369066.html>
12. Смерть на дороге. Как уходили кумиры... Сайт Чемпиона. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.championat.com/football/article-205444-23-sportsmena-ushedshikh-iz-zhizni-v-dtp.html>
13. Платонов В. Н. Травматизм в спорте: проблемы и перспективы его решения. / В. Н. Платонов // Спортивна медицина, 2006. – № 1. – С. 54-77.
14. Шахлина Л.Г., Футорный С.М. Здоровье спортсменок—один из актуальных вопросов современной спортивной медицины. Спортивная медицина.—2003.—№ 1, – С. 5-12
15. Травматизм в спорте, причины и следствия, профилактика. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://uaarr.org/articles/travmatizm_v_sporte,_prichiny_i_sledstviya.profilaktika/ (дата обращения: 09.11.2014)
16. Балущка, Л. М.; Пістун, А. І.; Окопний, А. М. Проблеми спортивного травматизму. Наукові записки [Української академії друкарства], 2012, 2: 187-191.
17. Постанова Кабінет Міністрів України від 31 травня 1995 р. N 378 Про затвердження Порядку та умов обов'язкового державного страхування спортсменів вищих категорій. Із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2003 року N 871. Електронний ресурс. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP950378.html

18. Для спортсменів. Сайт компанії Приватне акціонерне товариство "Страхова компанія "ПЗУ Україна страхування життя" Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.pzu.com.ua/individual/travel/abroad/sport.html>
19. Олимпийские игры - объект для террористов. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.bygeo.ru/geoliteratura/553-olimpijskie-igry-obekt-dlya-terroristov.html>
20. Смолин А. Олимпийские игры террористов. Аркадий Смолин, специальный корреспондент РАПСИ. 17:21 27/07/2012 Електронний ресурс. Режим доступу: http://rapsinews.ru/international_publication/20120727/263961089.html
21. What we know about the Boston bombing and its aftermath. CNN. April 19, 2013. Retrieved April 19, 2013. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://edition.cnn.com/2013/04/18/us/boston-marathon-things-we-know>
22. Смолин А. Олимпийские игры террористов. Аркадий Смолин, специальный корреспондент РАПСИ. 17:21 27/07/2012 Електронний ресурс. Режим доступу: http://rapsinews.ru/international_publication/20120727/263961089.html
23. Yahoo!News.10 Worst Football Disasters of all Time Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.yahoo.com/news/10-worst-football-disasters-time-073940036.html>
24. Andrea Ridolfi Testori. A 50 anni dalla Tragedia di Lima Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.calciosudamericano.it/1964-2014-50-anni-dalla-tragedia-lima/>
25. Ярмоленко: Якщо хтось хоче битися – беріть автомат в руки і йдіть воювати. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://gk-press.if.ua/x21935/>
26. Фото з сайту. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://photo.i.ua/user/2510541/443838/13088380/>
27. Під час марафону у Києві помер чоловік. Сайт «Народна правда» Електронний ресурс. Режим доступу: <https://narodna-pravda.ua/2017/10/08/pid-chas-marafonu-u-kyuevi-pomer-cholovik/>
28. Uryadnikova, Inga; Zaplatynskiy, Vasyl. Social and Psychological Risks Arised in Population and Cleaners as a Result of the Chernobyl Accident. *Science & Military Journal*, 2011, 6.2: 68.
29. Становлення і розвиток недержавних суб'єктів сектору безпеки України (система безпеки підприємництва): Наукова доповідь. – К: НІСД, 2011. – 85 с.
30. Avanesova N., Churpin Y. Экономическая безопасность предприятия: сущностная характеристика понятия //Современное состояние научных исследований и технологий в промышленности. – 2017. – №. 1 (1). – С. 98-102.
31. Заплатинський В.М. Основи кримінологічної безпеки сучасного бізнесу. Навч. посіб. для ВУЗів. - К.: Видавничий центр КДТЕУ, 2000. -141 с. ISBN 966-7376-78-8
32. Чернявський А. Л. Безпека підприємницької діяльності. – К.: МАУП, 1998. – С. 54–59;
33. Скільки стоить чемпіон? Електронний ресурс. Режим доступу: <http://fsk.org.ua/2013/02/25/skolko-stoit-chempion/>